

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

2023 m. birželio 12 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, susidedanti iš teisėjų Alės Bukavienės, Andžej Maciejewski ir Dalios Vasarienės (kolegijos pirmininkė),
susipažinusi su 2023 m. gegužės 26 d. paduotu atsakovės UAB „VSA Vilnius“ kasaciniu skundu dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. vasario 28 d. nutarties peržiūrėjimo

nustatė:

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2023 m. vasario 28 d. nutartimi paliko nepakeistą Vilniaus apygardos teismo 2022 m. rugsėjo 27 d. sprendimą, kuriuo teismas nusprendė ieškinį tenkinti ir priteisti ieškovei VŠĮ „Zalias taškas“ iš atsakovės UAB „VSA Vilnius“ 435 582,22 Eur nuostoliams atlyginti ir 6 proc. metines procesines palūkanas nuo civilinės bylos iškėlimo dienos, t. y. nuo 2018 m. rugpjūčio 18 d., už teismo priteistą pinigų sumą iki visiško teismo sprendimo įvykdymo.

Kasaciniu skundu atsakovė UAB „VSA Vilnius“ prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. vasario 28 d. nutartį ir bylą perduoti iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui.

Atsakovės kasacinis skundas grindžiamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais kasacijos pagrindais – materialiosios ir proceso teisės normų pažeidimu, turinčiu esminės reikšmės vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, jeigu šis pažeidimas galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui, taip pat skundžiamame teismo sprendime (nutartyje) nukrypimu nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos.

Atrankos kolegija pažymi, kad kasacinis teismas tikrina žemesnės instancijos teismų sprendimų (nutarčių) teisėtumą tik išimtiniais atvejais, kai yra bent vienas iš CPK 346 straipsnio 2 dalyje nustatytų kasacijos pagrindų (CPK 346 straipsnio 1 dalis). Kasaciniame skunde nepakanka vien tik nurodyti kasacijos pagrindą – įvardyti kasacijos pagrindo buvimą būtina pagrįsti išsamiais teisiniais argumentais (CPK 347 straipsnio 1 dalies 3 punktas). Be to, CPK 346 straipsnio 2 dalyje nurodyti kasacijos pagrindai patvirtina, jog kasacija leidžiama ne teisės klausimais apskritai, bet siekiant, jog kasaciniame teisme būtų nagrinėjamos tik tokios bylos, kuriose keliamų teisės problemų išsprendimas būtų reikšmingas vienodam teisės aiškinimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti buvus pažeistą materialiosios ar proceso teisės normą, teisinius argumentus, patvirtinančius nurodytos (nurodytų) teisės normos (normų) pažeidimą bei argumentuotai pagrįsti, kad teisės pažeidimas, į kurį apeliuojama, turi esminę reikšmę vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, taip pat kad jis (teisės pažeidimas) galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 2 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti konkrečią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisės aiškinimo ir taikymo praktiką, suformuotą bylose, kurių faktinės aplinkybės yra analogiškos ar iš esmės panašios į bylos, kurioje priimtas teismo sprendimas (nutartis) skundžiamas kasacine tvarka, bei argumentuotai pagrįsti, kad teismas skundžiamame procesiniame sprendime nukrypo nuo tokios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos praktikos. Tai daroma analizuojant apskųstuose teismų sprendimuose išdėstytus teisinius motyvus ir juos lyginant su Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota teisės taikymo ir aiškinimo praktika.

Atsakovės kasaciniame skunde nurodomi tokie esminiai argumentai:

1. Apeliacinės instancijos teismas nutartyje aiškindamas iš Sutarties Nr. 1, Sutarties Nr. 2, Susitarimo (2013-09-02 Pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo ir paslaugų teikimo laikinoji sutartis Nr. KAS-6, 2017-07-21 Sutartis dėl pakuočių atliekų tvarkymo, 2018-01-22 Susitarimas dėl ne komunalinių atliekų srute susidarantių plastikinių pakuočių atliekų tvarkymo) kylančias atsakovės ir ieškovės teises bei pareigas, taip pat vertindamas Susitarimo teisėtumą, nevertino, kad komunalinių atliekų srute ir ne komunalinių atliekų srute susidarantių atliekų tvarkymo paslaugų santykiai yra grindžiami ne vien sutarčių nuostatomis, bet ir imperatyvų pobūdį turinčių įstatymų – Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo (ATĮ), Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo (PPATĮ) – nuostatomis, taip pat pamatiniu šių įstatymų bei kitų teisės aktų įtvirtintu principu „teršėjas moka“. Teismo nutartimi iškreiptas ir paveistas „teršėjas moka“ principas, kai mokesčio už atliekų tvarkymą našta nepagrįstai perkelta atliekų surinkėjui, kuriam net nebuvo pavezistas atskaitiniais laikotarpiais sutvarkyti atitinkamą atliekų kiekį.
2. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – ESTT) savo jurisprudencijoje yra pasisakęs, kad „teršėjas moka“ principas sąlygoja, jog atliekų tvarkymo mokesčius turi mokėti ar jų tvarkymo išlaidas dengti „teršėjai“. Šie mokesčiai negali būti perkelti atliekų surinkėjams, tokiems kaip atsakovė, kurie negavo atliekų tvarkymo išlaidų užsakymo iš konkretaus „teršėjo“ ir negavo iš jo ar jo pavedimu veikiančios organizacijos, tokios kaip ieškovė, pavedimo ir apmokėjimo už konkretaus atliekų kiekio sutvarkymą konkrečiu laikotarpiu. ESTT yra nedviprasmiškai pasisakęs, kad esant tokiai situacijai kaip pagrindinėje byloje, kai atliekų turėtojai atliekas perduoda atliekų surinkėjui, Direktyvos 2006/12 15 straipsnio a punkte numatyta, kad, remiantis principu „teršėjas moka“, atliekų šalinimo išlaidas turi padengti šie atliekų turėtojai (ESTT sprendimas 2009 m. liepos 16 d. byloje *Futura Immobiliare srl*/Nr. C-254/08, 44 punktas). Pagal principą „teršėjas moka“ atliekų tvarkymo išlaidas turi padengti pirminis atliekų gamintojas arba dabartinis ar ankstesnis atliekų turėtojas. Ši finansinė pareiga tiems turėtojams tenka dėl jų prisidėjimo prie šių atliekų susidarymo (pagal analogiją žr. 2008 m. birželio 24 d. sprendimo *Commune de Mesquer*, C-188/07, EU:C:2008:359, 77 punktą ir 2009 m. liepos 16 d. sprendimo *Futura Immobiliare ir kt.*, C-254/08, EU:C:2009:479, 45 punktą).
3. Apeliacinės instancijos teismo nutartimi principas „teršėjas moka“ buvo šurkščiau iškreiptas, mokesčių už aplinkos teršimą nepagrįstai ir neteisėtai perkėlus atliekų surinkėjai atsakovei, kuri nebuvo gavusi pavedimo ir apmokėjimo už atliekų tvarkymą iš „teršėjo“ Lidl Lietuva per jos pasirinktą organizaciją/ieškovę. Taip skundžiama nutartimi pažeistas Europos Sąjungos teisynas („teršėjas moka“ principas įtvirtintas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 191 straipsnio 2 dalyje), nukrypta nuo ESTT formuojamos praktikos.
4. Nutartyje atskleidžiant šalių susitarimo turinį ir vertinant jo legitimumą apeliacinės instancijos teismas ignoravo tai, kad prievolės dalyku negali būti tai, kas neįvykdoma ar neteisėta, atsakovei negalėjo būti taikoma civilinė atsakomybė už tai, kad atsakovė atsisakė atlikti neteisėtą veiksmą išduoti klaidinančią pažymą, nors ir sulgytą sutartyje, bet prieštaraujančią imperatyviosioms įstatymų nuostatomis bei gerai moralei, tuo netinkamai aiškindamas ir taikydamas CK 1.80, 1.81 straipsnius ir 6.3 straipsnio 4 dalį.
5. Apeliacinės instancijos teismas nutartyje, konstatavęs, kad atsakovė pažeidė Sutartį Nr. 1 ir Nr. 2, Susitarimą, o tai lemia pareigą

atlyginti kaip žalą „teršėjo“ sumokėtų mokesčių, neįvertino šio santykio ypatumų atliekų tvarkymo santykiuose, apibrėžtų PPATĮ ir ATĮ ir SESV 191 straipsnio 2 dalyje. Atliekų tvarkymo santykiuose atliekų surinkėjo sutartinės prievolės galimi pažeidimai automatiškai negali lemti to, kad mokesčio už aplinkos teršimą našta būtų visa apimtimi perkeliama atliekų surinkėjui kaip jo civilinė atsakomybė. Tokiu teisės aiškinimu ir taikymu nutartimi suformuojama ydinga praktika, kuri sudaro sąlygas išvengti to, jog mokesčių už aplinkos teršimą turi mokėti būtent „teršėjai“. Dėl šių priežasčių automatiškai visa apimtimi atsakovei kaip atliekų surinkėjai perkėlus mokesčio už aplinkos teršimą našta nutartimi praktiškai buvo paneigtos ieškovės pareigos įrodyti žalos faktą bei dydį ir jos priežastinį ryšį su neteisėtais atsakovės veiksmais šiuose specifiniuose santykiuose, todėl civilinei atsakomybei atliekų tvarkymo santykiuose taikyti nutartimi netinkamai aiškintos ir pritaikytos CK 6.249 straipsnio 1 dalies, CK 6.247, 6.206 straipsnių nuostatos. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išaiškinta, kad nustatius faktinį priežastinį ryšį, atitinkamai nustatomas kiekvieno iš asmenų veiksmų ir kilusių padarinių teisinis priežastinis ryšys, t. y. nustatoma, ar nuostoliai pagal jų ir civilinės atsakomybės prigimtį gali būti laikomi skolininko veiksmų (veikimo, neveikimo) rezultatu (CK 6.247 straipsnis). Tačiau, net ir nustatius faktinį priežastinį ryšį, atsakomybė vienam iš asmenų gali būti netaikoma, jeigu nebus nustatytas teisinis priežastinis ryšys (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. kovo 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-59-1075/2020, 34 punktas).

6. Atsakovė, kaip už žalą galimai atsakingas asmuo, gali būti visiškai ar iš dalies atleista nuo pareigos ją atlyginti ieškovei, nes šis veiksmas, lėmusius žalos atsiradimą ar jos padidėjimą, atliko savo rizika. Tokį ginčo aplinkybių aiškinimą patvirtina ir teismų praktika (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. balandžio 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-192/2016, 48-49 punktai; 2016 m. lapkričio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-507-611/2016, 25-27 punktai).

Atrankos kolegija, susipažinusi su kasacinio skundo argumentais, skundžiamų teismų procesinių sprendimų motyvais ir jų pagrindu padarytomis išvadomis, sprendžia, kad kasaciniame skunde nekeliamą tokių teisės klausimų, kurie atitiktų CPK 346 straipsnio 2 dalyje nurodytus bylos peržiūrėjimo kasacine tvarka pagrindus. Atrankos kolegijos vertinimu, kasacinio skundo argumentais nepagrindžiama, kad teismai netinkamai aiškino ir taikė skunde nurodytas materialiosios ir proceso teisės normas ir kad tai galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui. Kasacinio skundo argumentais taip pat nepagrindžiamas nukrypimas nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos bei CPK 346 straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodyto kasacijos pagrindo egzistavimas.

Kasacinis skundas pripažintinas neatitinkančiu CPK 346 straipsnio, 347 straipsnio 1 dalies 3 punkto reikalavimų, todėl jį atsisakytina priimti (CPK 350 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktai).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 350 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktais, 4 dalimi,

n u t a r i a :

Kasacinį skundą atsisakyti priimti ir grąžinti jį padavusiam asmeniui.

Grąžinti atsakovei UAB „VSA Vilnius“ (j. a. k. 220074960) 4242 (keturis tūkstančius du šimtus keturiasdešimt du) Eur žyminį mokesčių, sumokėtų 2023 m. gegužės 26 d. AB Šiaulių banke mokėjimo nurodymu Nr. 0526090205717.

Ši nutartis yra galutinė ir neskundžiama.

Teisėjai Alė Bukaviniene

Andžej Maciejewski

Dalia Vasariene